

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba w składzie powiększonym)

z dnia 22 kwietnia 2016 r.*

Pomoc państwa — Dyrektywa 92/81/EWG — Podatek akcyzowy od olejów mineralnych —
Oleje mineralne wykorzystywane jako paliwo przy produkcji tlenku glinu — Zwolnienie z podatku
akcyzowego — Uzasadnione oczekiwania — Pewność prawa — Rozsądny termin

W sprawie T-56/06 RENV II

Republika Francuska, reprezentowana przez G. de Bergues'a, D. Colasa oraz R. Coesme'a, działających
w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez V. Di Bucciego, N. Khana, G. Contego, D. Grespana oraz
K. Walkerovą, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot żądanie stwierdzenia nieważności art. 5 decyzji Komisji 2006/323/WE z dnia
7 grudnia 2005 r. w sprawie zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów mineralnych
wykorzystywanych jako paliwo do [przy] produkcji tlenku glinu w regionach Gardanne i Shannon oraz
na Sardynii, wprowadzonego odpowiednio przez Francję, Irlandię i Włochy (Dz.U. 2006, L 119, s. 12),
w zakresie, w jakim Komisja nałożyła w nim na Republikę Francuską obowiązek odzyskania niezgodnej
ze wspólnym rynkiem pomocy państwa przyznanej przez to państwo członkowskie w okresie od
3 lutego 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. na podstawie zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów
mineralnych wykorzystywanych jako paliwo do [przy] produkcji tlenku glinu w regionie Gardanne
(Francja),

SĄD (pierwsza izba w składzie powiększonym)

w składzie: H. Kanninen, prezes, I. Pelikánová (sprawozdawca), E. Buttigieg, S. Gervasoni i L. Madise,
sędziowie,

sekretarz: S. Bukšek Tomac, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 marca 2015 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

Sporne zwolnienie

- 1 Tlenek glinu jest białym proszkiem wykorzystywanym głównie w piecach hutniczych do produkcji aluminium. Jest uzyskiwany z boksytu w procesie rafinacji, którego ostatnim etapem jest kalcynowanie. Ponad 90% kalcynowanego tlenku glinu wykorzystuje się do wytopu aluminium. Pozostałą część poddaje się dalszej obróbce i wykorzystuje w zastosowaniach chemicznych. Istnieją dwa odrębne rynki produktowe: rynek tlenku glinu wykorzystywanego w metalurgii i rynek tlenku glinu wykorzystywanego w przemyśle chemicznym. Przy produkcji tlenku glinu można wykorzystywać jako paliwo oleje mineralne.
- 2 Wytwarzaniem tlenku glinu zajmuje się tylko jeden producent w Irlandii, jeden we Włoszech i jeden we Francji. We Francji jest nim Alcan Inc., spółka mająca siedzibę w regionie Gardanne. Tlenek glinu wytwarzają także inni producenci mający siedzibę w Niemczech, Hiszpanii, Grecji, na Węgrzech oraz w Zjednoczonym Królestwie.
- 3 Począwszy od 1997 r. Republika Francuska udzieliła zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów mineralnych wykorzystywanych jako paliwo do produkcji tlenku glinu w regionie Gardanne (zwanego dalej „spornym zwolnieniem”). Zwolnienie to zostało wprowadzone do prawa francuskiego na mocy art. 6 loi n° 97-1239 z dnia 29 grudnia 1997 r. [nowelizacyjnej ustawy budżetowej na 1997 r.] (JORF z dnia 30 grudnia 1997 r., s. 19101).
- 4 Rada zezwoliła na stosowanie tego francuskiego zwolnienia w regionie Gardanne do dnia 31 grudnia 1998 r. na mocy decyzji 97/425/WE z dnia 30 czerwca 1997 r. zezwalającej państwu członkowskim na stosowanie lub dalsze stosowanie, w odniesieniu do niektórych olejów mineralnych wykorzystywanych do szczególnych celów, obowiązujących obniżonych stawek podatku akcyzowego lub zwolnienia z podatku akcyzowego, zgodnie z procedurą ustanowioną w dyrektywie 92/81/EWG (Dz.U. L 182, s. 22). Zezwolenie to zostało ponownie przedłużone przez Radę Unii Europejskiej do dnia 31 grudnia 1999 r. na mocy decyzji Rady 1999/255/WE z dnia 30 marca 1999 r. zezwalającej niektórym państwom członkowskim, zgodnie z dyrektywą 92/81/EWG, na stosowanie lub dalsze stosowanie obniżek lub zwolnień z podatku akcyzowego od niektórych olejów mineralnych oraz zmieniającej decyzję 97/425 (Dz.U. L 99, s. 26). Zezwolenie to zostało po raz kolejny przedłużone przez Radę do dnia 31 grudnia 2000 r. na mocy decyzji Rady 1999/880/WE z dnia 17 grudnia 1999 r. zezwalającej państwom członkowskim na stosowanie lub dalsze stosowanie, w odniesieniu do niektórych olejów mineralnych wykorzystywanych do szczególnych celów, obowiązujących obniżonych stawek podatku akcyzowego lub zwolnienia z podatku akcyzowego, zgodnie z procedurą ustanowioną w dyrektywie 92/81/EWG (Dz.U. L 331, s. 73).
- 5 Ostatnia decyzja dotycząca spornego zwolnienia, czyli decyzja Rady 2001/224/WE z dnia 12 marca 2001 r. dotycząca obniżonych stawek podatku akcyzowego oraz zwolnienia z tego podatku niektórych olejów mineralnych używanych do celów szczególnych (Dz.U. L 84, s. 23), przedłużyła obowiązywanie tego zwolnienia do dnia 31 grudnia 2006 r. Zgodnie z motywem 5 tej decyzji „pozostaje [ona] bez uszczerbku dla wyniku jakichkolwiek procedur dotyczących zakłóceń funkcjonowania jednolitego rynku, które mogą zostać podjęte, w szczególności na mocy art. 87 [WE] i 88 [WE]”, oraz „nie uchyla obowiązku państwa członkowskiego powiadomienia Komisji, na mocy art. 88 [WE], o przypadkach potencjalnej pomocy państwa”.

Postępowanie administracyjne

- 6 Pismem z dnia 2 czerwca 1998 r. Komisja Wspólnot Europejskich zwróciła się do władz francuskich o udzielenie informacji mających posłużyć do sprawdzenia, czy sporne zwolnienie jest objęte zakresem stosowania art. 87 WE i 88 WE. Ze względu na to, że Republika Francuska zwróciła się w dniu 10 lipca 1998 r. z wnioskiem o przedłużenie terminu wyznaczonego jej na udzielenie odpowiedzi, który to wniosek został uwzględniony w dniu 24 lipca 1998 r., owo państwo członkowskie odpowiedziało ostatecznie na żądanie udzielenia informacji pismem z dnia 7 sierpnia 1998 r.
- 7 Pismem z dnia 17 lipca 2000 r. Komisja zwróciła się do Republiki Francuskiej o zgłoszenie jej spornego zwolnienia. Pismem z dnia 4 września 2000 r. władze francuskie odpowiedziały, że ich zdaniem sporne zwolnienie nie stanowi pomocy państwa, a zatem – nie podlega obowiązkowi zgłoszenia. Pismem z dnia 27 września 2000 r. Komisja zwróciła się do Republiki Francuskiej o dostarczenie jej informacji uzupełniających. Po skierowaniu przez Komisję ponaglenia w dniu 20 listopada 2000 r. władze francuskie ustosunkowały się do tego żądania udzielenia informacji uzupełniających w dniu 8 grudnia 2000 r.
- 8 Decyzją C(2001) 3295 z dnia 30 października 2001 r. Komisja wszczęła przewidziane w art. 88 ust. 2 WE postępowanie w przedmiocie spornego zwolnienia (zwane dalej „formalnym postępowaniem wyjaśniającym”). Decyzja ta została podana do wiadomości Republiki Francuskiej pismem z dnia 5 listopada 2001 r., a następnie – opublikowana w dniu 2 lutego 2002 r. w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* (Dz.U. C 30, s. 21).
- 9 W pismach z dnia 26 i 28 lutego oraz 1 marca 2002 r. Komisja otrzymała uwagi przedstawione odpowiednio przez spółki Aughinish Alumina Ltd, Eurallumina SpA, Alcan oraz Association européenne de l'aluminium [Europejskie Stowarzyszenie Wytwórców Aluminium]. Uwagi te zostały przekazane Republice Francuskiej w dniu 26 marca 2002 r.
- 10 Ze względu na to, że Republika Francuska zwróciła się w dniu 21 listopada 2001 r. z wnioskiem o przedłużenie terminu wyznaczonego jej na udzielenie odpowiedzi, który to wniosek został uwzględniony w dniu 29 listopada 2001 r., owo państwo członkowskie przedstawiło swe uwagi w piśmie z dnia 12 lutego 2002 r.

Pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu

- 11 W dniu 7 grudnia 2005 r. Komisja wydała decyzję 2006/323/WE w sprawie zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów mineralnych wykorzystywanych jako paliwo do [przy] produkcji tlenku glinu w regionach Gardanne i Shannon oraz na Sardynii, wprowadzonego odpowiednio przez Francję, Irlandię i Włochy (Dz.U. 2006, L 119, s. 12, zwaną dalej „pierwszą decyzją dotyczącą tlenku glinu”).
- 12 Pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu dotyczy okresu sprzed 1 stycznia 2004 r., począwszy od której to daty ma zastosowanie dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283, s. 51 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 9, t. 1, s. 405), która uchyliła z dniem 31 grudnia 2003 r. dyrektywę Rady 92/81/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od olejów mineralnych (Dz.U. L 316, s. 12) oraz dyrektywę Rady 92/82/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie zbliżenia stawek podatków akcyzowych od olejów mineralnych (Dz.U. L 316, s. 19) (motyw 57). Niemniej jednak Komisja rozszerzyła zakres prowadzonego formalnego postępowania wyjaśniającego na okres po dniu 1 stycznia 2004 r. (motyw 92).

13 Zgodnie z sentencją pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu:

„Artykuł 1

Zwolnienia z podatku akcyzowego, przyznane do dnia 31 grudnia 2003 r. przez Francję, Irlandię i Włochy w odniesieniu do ciężkich olejów opałowych wykorzystywanych do [przy] produkcji tlenku glinu, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 [WE].

Artykuł 2

Pomoc przyznana między 17 lipca 1990 r. a 2 lutego 2002 r., w zakresie, w jakim jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, nie podlega odzyskaniu, ponieważ byłoby ono sprzeczne z ogólnymi zasadami prawa wspólnotowego.

Artykuł 3

Pomoc, o której mowa w art. 1, przyznana między 3 lutego 2002 r. a 31 grudnia 2003 r., jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. 87 ust. 3 [WE] w takim zakresie, w jakim jej beneficjenci [uiszczają podatek wynoszący co najmniej] 13,01 EUR za 1000 kg ciężkich olejów opałowych.

Artykuł 4

Pomoc, [...] przyznana między 3 lutego 2002 r. a 31 grudnia 2003 r., jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. 87 ust. 3 [WE] w takim zakresie, w jakim jej beneficjenci nie płacą podatku wynoszącego [co najmniej] 13,01 EUR za 1000 kg ciężkich olejów opałowych.

Artykuł 5

1. Francja, Irlandia i Włochy podejmą wszelkie niezbędne środki w celu odzyskania pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem, o której mowa w art. 4, od jej beneficjentów.

[...]

5. Francja, Irlandia i Włochy zarządzają, w ciągu dwóch miesięcy od dnia notyfikacji niniejszej decyzji, że beneficjenci pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem, o której mowa w art. 4, zwrócą pomoc przyznaną niezgodnie z prawem wraz z odsetkami”.

Postępowanie i żądania stron

- 14 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 17 lutego 2006 r. Republika Francuska wniosła skargę zarejestrowaną pod numerem T-56/06.
- 15 W zastosowaniu art. 14 regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. i na wniosek drugiej izby Sąd, po wysłuchaniu stron zgodnie z art. 51 wspomnianego regulaminu, postanowił przekazać sprawę powiększonemu składowi orzekającemu.
- 16 Postanowieniem z dnia 24 maja 2007 r. prezes drugiej izby Sądu w składzie powiększonym, po wysłuchaniu stron, zarządził połączenie spraw T-56/06, T-50/06, T-60/06, T-62/06 i T-69/06 (zwanymi dalej „pierwszymi sprawami dotyczącymi tlenku glinu”) do celów łącznego rozpoznania w procedurze ustnej zgodnie z art. 50 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r.

- 17 Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2007 r., Irlandia i in./Komisja (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 i T-69/06, EU:T:2007:383), Sąd połączył dla potrzeb wydania wyroku pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu, stwierdził nieważność pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu i, w sprawie T-62/06, odrzucił skargę w pozostałym zakresie.
- 18 Pismem z dnia 26 lutego 2008 r. Komisja złożyła odwołanie od tego wyroku Sądu.
- 19 Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2009 r., Komisja/Irlandia i in. (C-89/08 P, Zb.Orz., EU:C:2009:742), Trybunał uchylił ww. w pkt 17 wyrok Irlandia i in./Komisja (EU:T:2007:383) w zakresie, w jakim Sąd stwierdził w nim nieważność pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu, przekazał pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu do ponownego rozpoznania przed Sądem i zastrzegł rozstrzygnięcie o kosztach do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.
- 20 W wyniku wydania ww. w pkt 19 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2009:742) oraz zgodnie z art. 118 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. decyzją prezesa Sądu z dnia 18 grudnia 2009 r. pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu zostały przydzielone do rozpoznania drugiej izbie w składzie powiększonym.
- 21 Zgodnie z art. 119 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. strony złożyły uwagi na piśmie, odpowiednio, w dniu 16 lutego 2010 r. w przypadku Republiki Francuskiej i w dniu 28 kwietnia 2010 r. w przypadku Komisji. W swych uwagach na piśmie Republika Francuska wskazała, że w kontekście ww. w pkt 19 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2009:742) rezygnuje ona z podnoszenia w ramach skargi zarzutu drugiej, opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia.
- 22 Postanowieniem prezesa drugiej izby w składzie powiększonym z dnia 1 marca 2010 r. pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej oraz wydania wyroku. Decyzją prezesa Sądu z dnia 20 września 2010 r. pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu zostały z kolei przydzielone do rozpoznania czwartej izbie w składzie powiększonym.
- 23 W wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Irlandia/Komisja (T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV i T-69/06 RENV, Zb.Orz., EU:T:2012:134), Sąd stwierdził nieważność pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu w zakresie, w jakim Komisja stwierdziła w niej lub oparła się na stwierdzeniu, że zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów mineralnych wykorzystywanych jako paliwo przy produkcji tlenku glinu przyznane przez Republikę Francuską, Irlandię i Republikę Włoską do dnia 31 grudnia 2003 r. (zwane dalej „zwolnieniami z podatku akcyzowego”) stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, i nakazała tym państwom członkowskim podjęcie wszelkich koniecznych środków w celu odzyskania sum odpowiadających tym zwolnieniom od ich beneficjentów w zakresie, w jakim podmioty te nie uiszczają podatku akcyzowego wynoszącego co najmniej 13,01 EUR za 1000 kg ciężkich olejów mineralnych.
- 24 Pismem z dnia 1 czerwca 2012 r. Komisja złożyła odwołanie od tego wyroku Sądu.
- 25 Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2013 r., Komisja/Irlandia i in. (C-272/12 P, Zb.Orz., EU:C:2013:812), Trybunał uchylił ww. w pkt 23 wyrok Irlandia/Komisja (EU:T:2012:134), przekazał pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu do ponownego rozpoznania przed Sądem i zastrzegł rozstrzygnięcie o kosztach do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.
- 26 Wskutek wydania ww. w pkt 25 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2013:812) decyzjami prezesa Sądu z dnia 21 stycznia i 10 marca 2014 r. pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu zostały przydzielone do rozpoznania pierwszej izbie.
- 27 Zgodnie z art. 119 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. strony złożyły uwagi na piśmie, odpowiednio, w dniu 20 lutego 2014 r. w przypadku Republiki Francuskiej i w dniu 8 kwietnia 2014 r. w przypadku Komisji. W swych uwagach na piśmie Republika Francuska wskazała, że w kontekście ww.

w pkt 25 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2013:812) rezygnuje ona z podnoszenia w ramach skargi zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, i ograniczyła podnoszone w ramach tej skargi żądania do stwierdzenia nieważności art. 5 pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu w zakresie, w jakim Komisja nakazała w nim odzyskanie niezgodnej pomocy, którą państwo członkowskie przyznało na podstawie spornego zwolnienia w okresie między 3 lutego 2002 r. a 31 grudnia 2003 r. (zwanej dalej „sporną pomocą”), oraz obciążenia Komisji kosztami związanymi z postępowaniem. Komisja odnotowała to w swych uwagach pisemnych.

28 Decyzją prezesa Sądu z dnia 30 września 2014 r. pierwsze sprawy dotyczące tlenku glinu zostały z kolei przydzielone, zgodnie z art. 118 § 1 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r., do rozpoznania czwartej izbie w składzie powiększonym.

29 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd zdecydował się otworzyć procedurę ustną.

30 Na rozprawie w dniu 6 marca 2015 r. wysłuchano wystąpień stron i ich odpowiedzi na pytania zadane ustnie przez Sąd.

31 Republika Francuska wnosi w istocie do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności art. 5 pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu w zakresie, w jakim Komisja nakazała w niej odzyskanie spornej pomocy (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją”);
- obciążenie Komisji kosztami związanymi z postępowaniem.

32 Komisja wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi;
- obciążenie Republiki Francuskiej kosztami związanymi z postępowaniem.

Co do prawa

33 Na poparcie niniejszej skargi Republika Francuska podnosi tylko jeden zarzut, odpowiadający podniesionemu w ramach pierwotnej skargi zarzutowi trzeciemu, opartemu na tym, że przyjmując sporną decyzję, Komisja naruszyła zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności prawa i dochowania rozsądnego terminu.

34 Na poparcie swego zarzutu, opartego na naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności prawa i dochowania rozsądnego terminu, Republika Francuska powołuje się w pierwszej kolejności na motywy 98 i 99 pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu, w których Komisja przyznaje, iż zachodzą wyjątkowe okoliczności, które, zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [88 WE] (Dz.U. L 83, s. 1) oraz utrwalonym orzecznictwem, stanowią przeszkodę w odzyskaniu spornej pomocy.

35 W drugiej kolejności powołuje się ona na decyzję 2001/224, w której Komisja zezwoliła Republice Francuskiej na dalsze stosowanie spornych zwolnień aż do dnia 31 grudnia 2006 r., a także na potwierdzający tę decyzję art. 18 ust. 1 dyrektywy 2003/96, które to przepisy stoją zdaniem skarżącej na przeszkodzie temu, aby Komisja mogła uznać, iż opublikowanie w dniu 2 lutego 2002 r. w Dzienniku Urzędowym decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego położyło kres istniejącym po stronie beneficjenta pomocy, czyli spółki Alcan, uzasadnionym oczekiwaniom co do prawidłowości tej pomocy.

- 36 W trzeciej kolejności Republika Francuska powołuje się na żywione przez Alcan uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości spornej pomocy wynikające z opóźnionego wydania przez Komisję pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu (dopiero w dniu 7 grudnia 2005 r.), podczas gdy instytucja ta otrzymała ostatnie uwagi stron i wydała decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w lutym 2002 r., a zasady pewności prawa i dochowania rozsądnego terminu sprzeciwiają się temu, aby zwlekała ona bez ograniczeń z wykonywaniem swoich uprawnień w dziedzinie pomocy państwa.
- 37 W czwartej kolejności opiera się ona na niemożności uzasadnienia przez Komisję tego wynoszącego blisko cztery lata opóźnienia szczególną złożonością sprawy, a to ze względu na to, iż instytucja ta nie wyjaśniła powodów, dla których miała poważne trudności z przeprowadzeniem oceny zgodności zwolnień z podatku akcyzowego z art. 87 WE i, bardziej szczegółowo rzecz ujmując, ze wspólnotowymi wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego z lat 1994 i 2001; Republika Francuska wskazuje również na stan wiedzy Komisji, która już od długiego czasu zajmowała się zwolnieniami z podatku akcyzowego.
- 38 W piątej kolejności Republika Francuska opiera się na orzecznictwie, zgodnie z którym sąd Unii ma możliwość dokonania oceny rozsądnego charakteru okresu trwania przeprowadzanego przez Komisję formalnego postępowania wyjaśniającego, i to również po wejściu w życie rozporządzenia nr 659/1999. Jej zdaniem nie można interpretować art. 15 rozporządzenia nr 659/1999, ustanawiającego dziesięcioletni okres przedawnienia możliwości żądania odzyskania pomocy, jako uprawniającego Komisję do przeprowadzenia analizy zgodności pomocy w tym samym terminie, bez jednoczesnego uchybienia wyraźnie przewidzianemu w art. 15 tego samego rozporządzenia osiemnastomiesięcznemu terminowi instrukcyjnemu.
- 39 Komisja twierdzi, że niniejszy zarzut jest bezzasadny.
- 40 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 Komisja nie może domagać się odzyskania pomocy państwa, jeśli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa Unii.
- 41 W niniejszym przypadku zaś Republika Francuska twierdzi właśnie, że zaskarżona decyzja jest sprzeczna z zasadami ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności prawa i dochowania rozsądnego terminu.
- 42 W tym względzie należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań, będąca jedną z podstawowych zasad prawa Unii (wyrok z dnia 14 października 1999 r., Atlanta/Wspólnota Europejska, C-104/97 P, Rec, EU:C:1999:498, pkt 52), daje wszystkim podmiotom gospodarczym, u których dana instytucja wzbudziła uzasadnione nadzieje, możliwość powoływania się na nie [wyroki: z dnia 11 marca 1987 r., Van den Bergh en Jurgens i Van Dijk Food Products (Lopik)/EWG, 265/85, Rec, EU:C:1987:121, pkt 44; z dnia 24 marca 2011 r., ISD Polska i in./Komisja, C-369/09 P, Zb.Orz., EU:C:2011:175, pkt 123; z dnia 27 września 2012 r., Producteurs de légumes de France/Komisja, T-328/09, EU:T:2012:498, pkt 18]. Jeżeli jednak rozważny i przezorny przedsiębiorca jest w stanie przewidzieć przyjęcie przez instytucje aktu mogącego wpłynąć na jego interesy, w razie wydania takiego przepisu nie może on powoływać się na tę zasadę (zob. wyroki: z dnia 1 lutego 1978 r., Lührs, 78/77, Rec, EU:C:1978:20, pkt 6; z dnia 25 marca 2009 r., Alcoa Trasformazioni/Komisja, EU:T:2009:79, pkt 102). Prawo do powoływania się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań uzależnione jest od łącznego spełnienia trzech przesłanek. Po pierwsze, dana instytucja musi udzielić zainteresowanemu dokładnych, bezwarunkowych i zgodnych zapewnień, pochodzących z uprawnionych i wiarygodnych źródeł. Po drugie, zapewnienia te muszą być takiego rodzaju, by wzbudzały w podmiocie, do którego są skierowane, uzasadnione oczekiwanie. Po trzecie, udzielone zapewnienia muszą być zgodne z mającymi zastosowanie przepisami (zob. ww. wyrok Producteurs de légumes de France/Komisja, EU:T:2012:498, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 43 Następnie, w odniesieniu w szczególności do możliwości zastosowania zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań w dziedzinie pomocy państwa, należy przypomnieć, że państwo członkowskie, którego władze przyznały pomoc z naruszeniem przewidzianych w art. 88 WE norm proceduralnych, może powoływać się przed sądem Unii na uzasadnione oczekiwania przedsiębiorstwa będącego beneficjentem pomocy po to, aby podważyć ważność decyzji Komisji nakazującej mu odzyskanie pomocy, lecz nie może się ono na nie powoływać celem uchylecia się od obowiązku podjęcia działań niezbędnych do wykonania tej decyzji (zob. wyrok z dnia 14 stycznia 1997 r., Hiszpania/Komisja, C-169/95, Rec, EU:C:1997:10, pkt 48, 49 i przytoczone tam orzecznictwo). Z orzecznictwa wynika ponadto, że biorąc pod uwagę podstawowe znaczenie, jakie ma obowiązek zgłoszenia pomocy dla efektywności mającej obowiązkowy charakter kontroli pomocy państwa sprawowanej przez Komisję, beneficjenci pomocy mogą co do zasady powoływać się na uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości tej pomocy tylko wówczas, gdy taka pomoc została przyznana zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 88 WE, a staranny podmiot gospodarczy powinien zwykle być w stanie upewnić się, że dopełniono wymogów tej procedury. W szczególności gdy pomoc została udzielona bez uprzedniego zgłoszenia Komisji, efektem czego jest ona bezprawna w świetle art. 88 ust. 3 WE, beneficjent tej pomocy nie może mieć w tym momencie uzasadnionych oczekiwań co do prawidłowości przyznania tej pomocy (zob. podobnie ww. w pkt 42 wyrok *Producteurs de légumes de France/Komisja*, EU:T:2012:498, pkt 20, 21 i przytoczone tam orzecznictwo), chyba że zaistnieją wyjątkowe okoliczności (wyrok z dnia 20 września 1990 r., Komisja/Niemcy, C-5/89, Rec, EU:C:1990:320, pkt 16; zob. także wyroki: z dnia 29 kwietnia 2004 r., Włochy/Komisja, C-298/00 P, Rec, EU:C:2004:240, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 30 listopada 2009 r., Francja/Komisja, T-427/04 i T-17/05, Zb.Orz., EU:T:2009:474, pkt 263).
- 44 Należy również przypomnieć, że dochowanie rozsądnego terminu podczas prowadzenia postępowania administracyjnego stanowi podstawową zasadę prawa Unii (wyrok Sądu z dnia 27 listopada 2003 r., *Regione Siciliana/Komisja*, T-190/00, Rec, EU:T:2003:316, pkt 136). Ponadto podstawowy wymóg pewności prawa, stojący na przeszkodzie temu, aby Komisja mogła bez ograniczeń zwlekać z wykonaniem swoich uprawnień, nakłada na sędziego obowiązek zbadania, czy w toku postępowania administracyjnego nie miało miejsca nadmiernie opóźnione działanie ze strony tej instytucji (wyroki: z dnia 24 września 2002 r., *Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja*, C-74/00 P i C-75/00 P, Rec, EU:C:2002:524, pkt 140, 141; dnia 14 stycznia 2004 r., *Fleuren Compost/Komisja*, T-109/01, Rec, EU:T:2004:4, pkt 145–147).
- 45 Opóźnianie przez Komisję wydania decyzji o bezprawności pomocy, obowiązku jej zniesienia i odzyskania przez państwo członkowskie może w pewnych okolicznościach być podstawą powstania po stronie beneficjentów tej pomocy uzasadnionych oczekiwań, które mogą uniemożliwić Komisji nakazanie państwu członkowskiemu przeprowadzenia zwrotu tej pomocy (wyrok z dnia 24 listopada 1987 r., *RSV/Komisja*, 223/85, Rec, EU:C:1987:502, pkt 17). Jednak w przypadku pomocy państwa, która nie została zgłoszona, Komisja ponosi odpowiedzialność za takie opóźnienie począwszy od chwili, kiedy powzięła informację o istnieniu pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem (ww. w pkt 43 wyrok *Włochy/Komisja*, EU:C:2004:240, pkt 91).
- 46 Fakt, że w rozporządzeniu nr 659/1999, oprócz dziesięcioletniego terminu przedawnienia (liczonego począwszy od momentu przyznania pomocy), po upływie którego Komisja nie może już nakazać odzyskania pomocy, nie przewidziano żadnego innego terminu, choćby nawet instrukcyjnego, na przeprowadzenie przez Komisję badania bezprawnie przyznanej pomocy, zgodnie z art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia, stanowiącego, że Komisja nie jest związana terminem określonym w art. 7 ust. 6 tego rozporządzenia, nie stoi sam w sobie na przeszkodzie temu, aby sąd Unii zbadał, czy instytucja ta nie dochowała rozsądnego terminu lub działała w sposób przewlekły (zob. podobnie i analogicznie, w odniesieniu do terminu instrukcyjnego, wyrok z dnia 15 czerwca 2005 r., *Regione autonoma della Sardegna/Komisja*, T-171/02, Zb.Orz., EU:T:2005:219, pkt 57; wyroki z dnia 9 września 2009 r.: *Diputación Foral de Álava i in., od T-230/01 do T-232/01 i od T-267/01 do T-269/01*, EU:T:2009:316, pkt 338, 339; *Diputación Foral de Álava i in./Komisja*, od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02, Zb.Orz., EU:T:2009:314, pkt 259, 260).

- 47 Należy wreszcie przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem, w myśl zasady pewności prawa, w sytuacji gdy Komisja, uchybiając ciężącemu na niej obowiązкови staranności, doprowadziła do powstania niejednoznacznej sytuacji ze względu na wprowadzenie dwuznacznych elementów oraz brak jasności mających zastosowanie uregulowań, która to sytuacja ostatecznie przybrała postać przedłużającego się, pomimo posiadanej wiedzy o danej pomocy, braku reakcji ze strony tej instytucji, przed podjęciem jakichkolwiek działań mających na celu nakazanie odzyskania pomocy ma ona obowiązek wyjaśnienia tej sytuacji (zob. podobnie wyrok z dnia 9 lipca 1970 r., Komisja/Francja, 26/69, Rec, EU:C:1970:67, pkt 28–32).
- 48 Argumentację stron należy zaś ocenić właśnie w świetle reguł przypomnianych w pkt 42–47 powyżej.
- 49 Republika Francuska nie kwestionuje tego, że nigdy nie zgłosiła Komisji spornej pomocy. Pomoc ta została zatem przyznana bez uprzedniego zgłoszenia tej instytucji z naruszeniem art. 88 ust. 3 WE.
- 50 Republika Francuska powołuje się w niniejszym przypadku na zachodzenie nadzwyczajnych okoliczności, na których spółka Alcan w sposób uzasadniony oparła swoje przekonanie o zgodności z prawem spornego zwolnienia i, co za tym idzie, spornej pomocy.
- 51 Niemniej jednak w niniejszym przypadku powoływanie się Republiki Francuskiej na zachodzenie takich nadzwyczajnych okoliczności jest, z przedstawionych dalej w pkt 52–86 powodów, bezpodstawne.
- 52 Wbrew temu, co twierdzi Republika Francuska, opublikowanie w Dzienniku Urzędowym decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego mogło położyć kres istniejącym po stronie spółki Alcan uzasadnionym oczekiwaniom co do prawidłowości spornego zwolnienia, a to ze względu na niejednoznaczność sytuacji powstałej wcześniej dzięki brzmieniu wydanych na wniosek Komisji decyzji zezwalających Rady, do których należy również decyzja 2001/224, obowiązująca w okresie, którego dotyczy zaskarżona decyzja.
- 53 W pkt 52 i 53 ww. w pkt 25 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2013:812), wiążącego Sąd zgodnie z art. 61 akapit 2 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunał rozstrzygnął, że okoliczność polegającą na tym, iż decyzje zezwalające Rady zostały wydane na wniosek Komisji, a ta nigdy nie wykorzystwała uprawnień przysługujących jej na podstawie art. 8 ust. 5 dyrektywy 92/81 lub art. 230 WE i 241 WE, aby uzyskać zawieszenie lub zmianę tych decyzji zezwalających, należało wziąć pod uwagę, jeśli chodzi o obowiązek zwrotu pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem, w świetle zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa, jak to uczyniła Komisja w pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu, rezygnując z nakazania odzyskania pomocy przyznanej przed dniem 2 lutego 2002 r., czyli datą ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Z tego właśnie względu w pkt 54 ww. w pkt 25 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2013:812) Trybunał stwierdził, że uzasadnienie przedstawione w pkt 39–44 tego wyroku nie może stanowić podstawy prawnej dla wniosku Sądu, zgodnie z którym pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu podważa ważność decyzji zezwalających Rady i tym samym narusza zasadę pewności prawa i zasadę domniemania zgodności z prawem aktów instytucji; to samo dotyczy opartego na tej samej argumentacji wniosku, zgodnie z którym w sprawie T-62/06 RENV Komisja naruszyła zasadę dobrej administracji.
- 54 W świetle wymogów wynikających z zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa niejednoznaczność sytuacji powstałej dzięki brzmieniu wydanych na wniosek Komisji decyzji zezwalających Rady stoi na przeszkodzie jedynie odzyskaniu pomocy przyznanej na podstawie spornego zwolnienia do dnia publikacji w Dzienniku Urzędowym decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Natomiast począwszy od dnia tej publikacji spółka Alcan powinna była wiedzieć, że skoro sporne zwolnienie stanowi pomoc państwa, to Komisja, w myśl art. 88 WE, musi na nią zezwolić.

- 55 Wynika z tego, że wbrew temu, co twierdzi Republika Francuska, to właśnie opublikowanie decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego położyło kres uzasadnionym oczekiwaniom, jakie spółka Alcan mogła wcześniej żywić co do zgodności z prawem spornego zwolnienia ze względu na wydane wcześniej przez Radę na wniosek Komisji decyzje zezwalające.
- 56 Komisja słusznie uwzględniła więc w motywie 98 pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu wyjątkowość okoliczności niniejszego przypadku, gdyż przedstawiając wnioski Radzie, doprowadziła ona do powstania i utrzymania stanu pewnej niejednoznaczności; uwzględniła ona także to, że ponieważ nie mogła ustalić, czy, i jeśli tak, to w którym momencie, poszczególni beneficjenci rzeczywiście zostali poinformowani przez państwa członkowskie o wydaniu decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, nie można wykluczyć, iż ci beneficjenci mogli powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań aż do dnia 2 lutego 2002 r., kiedy to decyzje o wszczęciu przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE postępowania w przedmiocie zwolnień z podatku akcyzowego zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym; należy przy tym zauważyć, że w każdym razie publikacja ta wyeliminowała wszelkie związane z brzmieniem decyzji zezwalających Rady wątpliwości co do tego, że rozpatrywane środki, skoro stanowią pomoc państwa, muszą zostać zatwierdzone przez Komisję zgodnie z art. 88 WE.
- 57 Żaden z podniesionych przez Republikę Francuską argumentów nie może podważyć zasadności takiego rozwiązania.
- 58 Z jednej strony okoliczność, że na podstawie art. 18 ust. 1 dyrektywy 2003/96 w związku z jej art. 28 ust. 2 Republika Francuska mogła stosować sporne zwolnienie począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r., nie ma żadnego wpływu na ewentualne uzasadnione oczekiwania, jakie spółka Alcan mogła żywić co do zgodności z prawem spornego zwolnienia w odniesieniu do okresu od 3 lutego 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. Począwszy bowiem od dnia, w którym ten art. 18 ust. 1 dyrektywy 2003/96 wszedł w życie, czyli od 1 stycznia 2003 r., spółka Alcan powinna była wiedzieć o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego dotyczącego spornego zwolnienia, a także o tym, że skoro zwolnienie to stanowi pomoc państwa, to Komisja, w myśl art. 88 WE, musi udzielić zezwolenia na jego stosowanie. Sytuacja ta nie uległa zmianie wraz z wydaniem dyrektywy 2003/96 w dniu 27 października 2003 r. i jej wejściem w życie 31 dnia tego samego miesiąca; w motywie 32 tej dyrektywy wyraźnie jest mowa o tym, że pozostaje ona „bez uszczerbku dla wyniku jakichkolwiek procedur dotyczących zakłóceń funkcjonowania jednolitego rynku, które mogą zostać podjęte, w szczególności na mocy art. 87 [WE] i 88 [WE]” (zob. podobnie i analogicznie ww. w pkt 25 wyrok Komisja/Irlandia i in., EU:C:2013:812, pkt 51). I tak, po opublikowaniu decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego spółka Alcan nie mogła już żywić w oparciu art. 18 ust. 1 dyrektywy 2003/96 uzasadnionych oczekiwań co do zgodności spornego zwolnienia z zasadami rządzącymi pomocą państwa.
- 59 Z drugiej strony opóźnienie, z jakim Komisja wydała pierwszą decyzję dotyczącą tlenku glinu, nie stanowi, ze względu na całokształt przedstawionych dalej w pkt 60–86 powodów, wyjątkowej okoliczności mogącej spowodować powstanie po stronie spółki Alcan uzasadnionego oczekiwania co do prawidłowości spornego zwolnienia.
- 60 W pierwszej kolejności należy przeanalizować, czy termin na przeprowadzenie tego formalnego postępowania wyjaśniającego przekroczył w niniejszym przypadku granice rozsądku.
- 61 W tym względzie w ww. w pkt 45 i powołanym przez Republikę Francuską wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502) Trybunał uznał, że 26 miesięcy, których potrzebowała Komisja, aby wydać swą decyzję, przekracza granice rozsądku.
- 62 Ponadto, w myśl art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/1999, termin stanowiący punkt odniesienia dla przeprowadzenia formalnego postępowania wyjaśniającego w przypadku zgłoszonej pomocy państwa wynosi 18 miesięcy. Termin ten, choć nie ma zastosowania w przypadku bezprawnie przyznanej pomocy, stanowi zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 659/1999 (zob. pkt 46 powyżej) punkt

odniesienia przydatny do tego, aby móc ocenić rozsądny charakter okresu trwania formalnego postępowania wyjaśniającego dotyczącego, tak jak w niniejszym przypadku, środka, który nie był przedmiotem zgłoszenia.

- 63 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że w dniu 17 lipca 2000 r. Komisja zwróciła się do Republiki Francuskiej, Irlandii i Republiki Włoskiej o zgłoszenie jej, na podstawie przepisów regulujących pomoc państwa, zwolnień z podatku akcyzowego. Niemające charakteru zgłoszenia odpowiedzi nadeszły we wrześniu, w październiku i grudniu 2000 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w drodze decyzji z dnia 30 października 2001 r., podanej do wiadomości zainteresowanych państw członkowskich w dniu 5 listopada 2001 r. i opublikowanej w Dzienniku Urzędowym w dniu 2 lutego 2002 r. Ostatecznie otrzymała ona komentarze ze strony spółek Aughinish Alumina (pismami z dnia 26 lutego i 1 marca 2002 r.), Eurallumina (pismem z dnia 28 lutego 2002 r.), Alcan (pismem z dnia 1 marca 2002 r.) oraz Europejskiego Stowarzyszenia Wytwórców Aluminium (pismem z dnia 26 lutego 2002 r.). Uwagi te zostały przekazane Irlandii, Republice Włoskiej oraz Republice Francuskiej w dniu 26 marca 2002 r.
- 64 Irlandia przedstawiła swe komentarze odnoszące się do decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w dniu 8 stycznia 2002 r. W dniu 18 lutego 2002 r. Komisja zwróciła się do Irlandii o informacje uzupełniające, których ta udzieliła w dniu 26 kwietnia 2002 r., po uprzednim zwróceniu się o przedłużenie wyznaczonego jej terminu na odpowiedź. Również po zwróceniu się w dniu 21 listopada 2001 r. o przedłużenie wyznaczonego jej terminu na odpowiedź Republika Francuska ustosunkowała się do decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w dniu 12 lutego 2002 r. Republika Włoska przedstawiła swoje uwagi w dniu 6 lutego 2002 r.
- 65 Pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu została wydana w dniu 7 grudnia 2005 r.
- 66 Pomiedzy wydaniem decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego a wydaniem pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu upłynęło więc nieco ponad 49 miesięcy.
- 67 Takiego terminu, który stanowi niemal dwukrotność terminu uwzględnionego w ww. w pkt 45 wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502) oraz nieco więcej niż dwukrotność terminu przewidzianego w art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/1999 na zakończenie formalnego postępowania wyjaśniającego w przypadku zgłoszonej pomocy państwa, a priori nie można uznać za rozsądny. Zgodnie z orzecznictwem należy niemniej jednak zbadać, czy termin taki nie może być uzasadniony okolicznościami danego przypadku.
- 68 W niniejszym przypadku przywołane przez Komisję okoliczności nie mogą jednak uzasadnić tego, że postępowanie wyjaśniające trwało 49 miesięcy.
- 69 Niewątpliwie termin ten, po pierwsze, obejmuje wyznaczony państwom członkowskim i beneficjentom termin na przedstawienie ich uwag oraz, po drugie, uwzględnia okoliczność, że rządy francuski, irlandzki i włoski zwróciły się do Komisji o przedłużenie terminów wyznaczonych na przedstawienie ich uwag oraz odpowiedzi udzielonych w ramach formalnego postępowania wyjaśniającego. Uwzględniając ściśle związki istniejące w niniejszym przypadku pomiędzy zwolnieniami z podatku akcyzowego i podobnymi środkami dozwolonymi, po zakończeniu prowadzonych równocześnie postępowań, tą samą decyzją Rady, należy wziąć pod uwagę całokształt czynności proceduralnych dokonanych w rozpatrywanych postępowaniach i w szczególności to, że Irlandia ustosunkowała się do ostatniego skierowanego przez Komisję żądania udzielenia informacji uzupełniających w dniu 26 kwietnia 2002 r.
- 70 Niemniej jednak Komisja potrzebowała jeszcze, licząc od tej daty, ponad 43 miesiące, aby przyjąć pierwszą decyzję dotyczącą tlenku glinu. Okoliczności niniejszego przypadku nie mogą zaś uzasadnić, w świetle całokształtu uwag przedstawionych przez zainteresowane strony i państwa członkowskie, takiego terminu na przeprowadzenie analizy rozpatrywanych spraw.

- 71 Po pierwsze, Komisja nie zdołała wykazać, że sprawy te są tak trudne, jak twierdzi, i nawet jeśli zdołałyby to wykazać, ów stopień trudności nie może uzasadniać terminu rozpatrywania sprawy tak długiego jak ten, który upłynął w niniejszym przypadku. Brak jest bowiem jakichkolwiek podstaw, na których można by było oprzeć wnioski, że Komisja musiała stawić czoła problemom prawnym o szczególnym ciężarze gatunkowym, skoro pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu była rozsądnej długości (112 motywów), a w zawartym w niej rozumowaniu nie ma niczego, co by świadczyło o napotkaniu przez tę instytucję na jakąkolwiek oczywistą trudność. Następnie, jak słusznie podnosi Republika Francuska, Komisja wiedziała o zwolnieniach z podatku akcyzowego jeszcze przed wszczęciem formalnego postępowania wyjaśniającego, ponieważ pierwsze wnioski w ich przedmiocie zostały złożone w 1992 r. w przypadku Irlandii, w 1993 r. w przypadku Republiki Włoskiej i w 1997 r. w przypadku Republiki Francuskiej. Sama Komisja zresztą przekazała Radzie kolejne wnioski w przedmiocie decyzji zezwalających na zwolnienia z podatku akcyzowego po zażądaniu tego przez Republikę Francuską, Irlandię i Republikę Włoską. Wreszcie, w swych sprawozdaniach dotyczących pomocy państwa Komisja poinformowała Światową Organizację Handlu (WTO) o zwolnieniu stosowanym przez Irlandię.
- 72 Ponadto sama Komisja wskazała, że począwszy od 1999 r. stała ona na stanowisku, iż zwolnienia z podatku akcyzowego są sprzeczne z regułami rządzącymi pomocą państwa. Począwszy od tej daty była ona zatem w stanie przemyśleć dogłębnie kwestię zgodności tych zwolnień z tymi regułami.
- 73 Ponadto fakt, że Komisja nie zwróciła się w ciągu 43 miesięcy poprzedzających wydanie pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu do Republiki Francuskiej, Irlandii czy Republiki Włoskiej o żadne uzupełniające informacje, świadczy o tym, iż w tamtym momencie posiadała ona już wszystkie elementy niezbędne do wydania decyzji w przedmiocie zwolnień z podatku akcyzowego.
- 74 Wreszcie, jeśli chodzi o podnoszoną trudność wynikającą ze zmiany wspólnotowego reżimu opodatkowania olejów mineralnych, a w szczególności z wydania dyrektywy 2003/96, jak słusznie twierdzi Republika Francuska, powoływanie się na tę trudność przez Komisję jest bezzasadne. Pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu odnosi się bowiem do sytuacji, która nie została uregulowana w ramach nowego reżimu opodatkowania olejów mineralnych opartego na dyrektywie 2003/96, który wszedł w życie dopiero począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r., lecz miał do niej zastosowanie reżim wcześniejszy. Powoływana przez Komisję zmiana normatywy wspólnotowej jest zatem bez znaczenia dla niniejszego przypadku. Potwierdza to fakt, że w pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające dotyczące zwolnień z podatku akcyzowego od olejów mineralnych wykorzystywanych jako paliwo przy produkcji tlenku glinu w regionach Gardanne, Shannon oraz na Sardynii w okresie, który rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2004 r., kiedy to zaczęto stosować nowy reżim opodatkowania olejów mineralnych oparty na dyrektywie 2003/96. W każdym razie należy podkreślić, że pierwsza decyzja dotycząca tlenku glinu została wydana mniej więcej dwa lata po wydaniu dyrektywy 2003/96. Podnoszona zaś przez Komisję konieczność uwzględnienia w pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu nowego reżimu opodatkowania olejów mineralnych opartego na dyrektywie 2003/96 nie wystarcza sama w sobie do uzasadnienia terminu rozpatrywania sprawy tak długiego jak ten, który upłynął w niniejszym przypadku.
- 75 W tych okolicznościach Komisja dobrze знаła prawny i faktyczny kontekst przyznania zwolnień z podatku akcyzowego i przy badaniu ich zgodności z regułami rządzącymi pomocą państwa nie musiała stawiać czoła żadnej oczywistej trudności.
- 76 Po drugie, podnoszone przez Komisję trudności natury praktycznej i językowej, nawet jeśli ich występowanie zostałyby wykazane, nie mogą posłużyć do uzasadnienia terminu rozpatrywania sprawy tak długiego jak ten, który upłynął w niniejszym przypadku. Instytucja ta niewątpliwie dysponowała służbami umożliwiającymi jej stawienie czoła podnoszonym przez nią trudnościom natury językowej oraz prowadzonej jednocześnie analizie zwolnień z podatku akcyzowego w terminach znacznie krótszych niż te, które upłynęły w niniejszym przypadku, w szczególności poprzez koordynację pracy tych służb.

- 77 Terminu taki jak ten, w którym przeprowadzono analizę spornej pomocy, nie można więc uznać w niniejszym przypadku za rozsądny.
- 78 W drugiej kolejności należy jeszcze sprawdzić czy, jak twierdzi Republika Francuska, to przekroczenie przez Komisję w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego rozsądnego terminu mogło, racjonalnie rzecz biorąc, skłonić spółkę Alcan do uwierzenia, iż instytucja ta nie ma już żadnych wątpliwości i zastrzeżeń co do spornej pomocy; należy również sprawdzić, czy to przekroczenie rozsądnego terminu mogło stanąć na przeszkodzie zażądaniu przez Komisję odzyskania pomocy, która została przyznana na podstawie spornego zwolnienia w okresie pomiędzy 3 lutego 2002 r. a 31 grudnia 2003 r., jak rozstrzygnął Trybunał w ww. w pkt 45 i powołanym przez Republikę Francuską wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502, pkt 16).
- 79 W ww. w pkt 45 wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502) Trybunał niewątpliwie uznał, że okres 26 miesięcy, jaki upłynął, zanim Komisja wydała decyzję, mógł wzbudzić u będącej beneficjentem pomocy strony skarżącej uzasadnione oczekiwania stojące na przeszkodzie zobowiązaniu przez instytucje właściwych władz krajowych do nakazania zwrotu kwestionowanej pomocy.
- 80 Niemniej jednak, choć należy czuwać nad przestrzeganiem istotnych wymogów pewności prawa chroniących interesy prywatne, to istotne jest także zrównoważenie ich z istotnymi wymogami chroniącymi interesy publiczne, do których w dziedzinie pomocy państwa należy wymóg unikania sytuacji, w której funkcjonowanie rynku zostałyby zakłócone przez szkodliwą dla konkurencji pomoc państwa, co zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wiąże się z tym, że bezprawnie przyznana pomoc winna zostać zwrócona celem przywrócenia sytuacji sprzed jej udzielenia [zob. wyrok z dnia 5 sierpnia 2003 r., P & O European Ferries (Vizcaya) i Diputación Foral de Vizcaya/Komisja, T-116/01 i T-118/01, Rec, EU:T:2003:217, pkt 207, 208 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 81 W orzecznictwie tym Sąd przyjął taką wykładnię ww. w pkt 45 wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502), zgodnie z którą to konkretne okoliczności sprawy, w której wydano ten wyrok, odegrały decydującą rolę w przyjętej przez Trybunał linii orzeczniczej (zob. podobnie ww. w pkt 43 wyrok Włochy/Komisja, EU:C:2004:240, pkt 90; wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r., Włochy/Komisja, C-372/97, Rec, EU:C:2004:234, pkt 119; ww. w pkt 46 wyroki: Diputación Foral de Álava i in./Komisja, EU:T:2009:314, pkt 286; Diputación Foral de Álava i in., EU:T:2009:316, pkt 344). W szczególności pomoc rozpatrywana w ww. w pkt 45 wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502) została przyznana jeszcze przed wszczęciem przez Komisję formalnego postępowania wyjaśniającego w jej sprawie. Ponadto została ona formalnie zgłoszona Komisji – jakkolwiek już po tym, jak została wypłacona beneficjentowi. Pomoc ta wiązała się również z kosztami dodatkowymi ponoszonymi w związku z pomocą dozwoloną przez Komisję i dotyczyła sektora, który po 1977 r. korzystał z dozwolonej przez Komisję pomocy. Wreszcie, analiza zgodności pomocy nie wymagała przeprowadzania pogłębionych badań.
- 82 W niniejszej sprawie zaś nie mamy do czynienia z całokształtem wyjątkowych okoliczności, jakie zachodziły w sprawie, w której wydano ww. w pkt 45 wyrok RSV/Komisja (EU:C:1987:502). Nie można zaprzeczyć, że podobnie jak w sprawie, w której wydano ww. w pkt 45 wyrok RSV/Komisja (EU:C:1987:502), w momencie gdy Komisja niewątpliwie pozostawała beczynna, posiadała ona już dobrą znajomość spornego zwolnienia i była w związku z tym w stanie wyrobić sobie zdanie na temat jego zgodności z regułami rządzącymi pomocą państwa, efektem czego nie musiała ona już przeprowadzać żadnych pogłębionych badań w tym względzie. Niemniej jednak w niniejszej sprawie nie zachodzą inne istotne okoliczności podobne tym, które zostały przyjęte w ww. w pkt 45 wyroku RSV/Komisja (EU:C:1987:502). W szczególności sporna w niniejszej sprawie pomoc została przyznana już po wszczęciu przez Komisję postępowania wyjaśniającego w sprawie spornego zwolnienia.

- 83 Stanowi to zasadniczą różnicę pomiędzy sprawą, w której wydano ww. w pkt 45 wyrok RSV/Komisja (EU:C:1987:502), a tą zapoczątkowaną niniejszą skargą. Republika Francuska nie może zatem skutecznie powoływać się w niniejszym przypadku na ww. w pkt 45 wyrok RSV/Komisja (EU:C:1987:502).
- 84 Należy następnie uwzględnić to, że w pkt 52 wyroku z dnia 11 listopada 2004 r., Demesa i Territorio Histórico de Álava/Komisja (C-183/02 P i C-187/02 P, Zb.Orz., EU:C:2004:701), Trybunał rozstrzygnął, iż jeśli chodzi o wyjątkowe okoliczności, na których beneficjenci bezprawnej pomocy mogą w uzasadniony sposób oprzeć swoje przekonanie o jej prawidłowości, oraz, bardziej precyzyjnie rzecz ujmując, uzasadnione oczekiwania mogące wynikać z bezczynności Komisji, ta oczywista bezczynność po stronie tej instytucji nie ma żadnego znaczenia w sytuacji, gdy system pomocy nie został jej zgłoszony. W niniejszym przypadku zaś oczywista bezczynność Komisji trwająca 43 miesiące od otrzymania odpowiedzi udzielonej przez Irlandię na pierwsze skierowane przez Komisję żądanie udzielenia dodatkowych informacji (zob. pkt 70 powyżej), niezależnie od tego, czy jest ona zgodna z zasadą dochowania rozsądnego terminu, nie ma jednak szczególnego znaczenia z punktu widzenia zastosowania odnośnie spornej pomocy reguł rządzących pomocą państwa. W niniejszym przypadku nie wystarczy zatem stwierdzenie zachodzenia wyjątkowych okoliczności mogących spowodować powstanie po stronie spółki Alcan uzasadnionego oczekiwania co do zgodności spornej pomocy z regułami rządzącymi pomocą państwa. Wynika z tego, że naruszenie w niniejszym przypadku zasady dochowania rozsądnego terminu, jakiego dopuściła się Komisja przy przyjmowaniu pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu, nie stoi na przeszkodzie temu, aby Komisja nakazała w tej decyzji odzyskanie spornej pomocy.
- 85 Argument oparty na niedochowaniu rozsądnego terminu należy więc oddalić.
- 86 W świetle całokształtu powyższych rozważań należy stwierdzić, że Republika Francuska nie wykazała w niniejszym przypadku zachodzenia wyjątkowych okoliczności mogących, racjonalnie rzecz biorąc, skłonić spółkę Alcan do uwierzenia, iż Komisja nie ma już żadnych wątpliwości i zastrzeżeń co do spornego zwolnienia, które to okoliczności miałyby stać na przeszkodzie nakazaniu przez tę instytucję w motywie 5 pierwszej decyzji dotyczącej tlenku glinu odzyskania spornej pomocy.
- 87 Należy zatem oddalić zarzut oparty na tym, że Komisja naruszyła zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności prawa i dochowania rozsądnego terminu, i co za tym idzie, oddalić całość niniejszej skargi, która była oparta na tym jednym zarzucie.

W przedmiocie kosztów

- 88 Zgodnie z art. 219 regulaminu postępowania przed Sądem w orzeczeniach wydanych po uchyleniu jego orzeczenia i w przypadku spraw przekazanych do ponownego rozpoznania Sąd orzeka o kosztach postępowania przed nim oraz postępowania odwoławczego przed Trybunałem. Ze względu na to, że w ww. w pkt 19 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2009:742) oraz w ww. w pkt 25 wyroku Komisja/Irlandia i in. (EU:C:2013:812) Trybunał zastrzegł rozstrzygnięcie o kosztach do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, do Sądu należy również rozstrzygnięcie w niniejszym wyroku o kosztach związanych z tymi postępowaniami odwoławczymi.
- 89 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Niemniej jednak zgodnie z art. 135 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem w wyjątkowych przypadkach, jeżeli wymagają tego względy słuszności, Sąd może zdecydować, że strona przegrywająca sprawę pokrywa własne koszty i zostaje obciążona tylko częścią kosztów poniesionych przez stronę przeciwną. Zgodnie z art. 135 § 2 tego samego regulaminu Sąd może obciążyć stronę, nawet jeśli ta wygrała sprawę, częścią lub całością kosztów postępowania, jeżeli jest to uzasadnione jej postępowaniem, również przed wniesieniem skargi. Sąd może w szczególności obciążyć kosztami związanymi z postępowaniem instytucję będącą autorem decyzji,

której nieważność nie została stwierdzona, a to ze względu na niewystarczający charakter tej decyzji, który mógł skłonić skarżącą do wniesienia skargi (zob. analogicznie wyrok z dnia 9 września 2010 r., *Evropaïki Dynamiki/Komisja*, T-387/08, EU:T:2010:377, pkt 177 i przytoczone tam orzecznictwo).

- ⁹⁰ W niniejszej sprawie żądania Republiki Francuskiej nie zostały uwzględnione. Niemniej jednak z pkt 77 powyżej wynika, że Komisja naruszyła przy wydawaniu zaskarżonej decyzji zasadę dochowania rozsądnego terminu, co mogło skłonić Republikę Francuską do wniesienia niniejszej skargi mającej na celu stwierdzenie tego naruszenia. W tych okolicznościach Sąd stoi na stanowisku, że w odniesieniu do spraw T-56/06, T-56/06 RENV I i T-56/06 RENV II uczciwe i sprawiedliwe jest obciążenie Republiki Francuskiej jej własnymi kosztami oraz trzema czwartymi kosztów poniesionych przez Komisję, a także – nakazanie tej instytucji pokrycia jednej czwartej poniesionych przez nią kosztów. Jeśli chodzi o sprawy C-89/08 P i C-272/12 P, ze względu na to, że w każdej z nich przeciwko Komisji występowało pięć stron, w zastosowaniu klucza podziału przyjętego w sprawach T-56/06, T-56/06 RENV I i T-56/06 RENV II należy obciążyć Republikę Francuską jej własnymi kosztami oraz trzema dwudziestymi, czyli jedną piątą z trzech czwartych, kosztów poniesionych przez Komisję, a także nakazać tej instytucji pokrycie jednej piątej poniesionych przez nią kosztów.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Skarga zostaje oddalona.**
- 2) **Republika Francuska pokrywa własne koszty oraz trzy czwarte kosztów poniesionych przez Komisję Europejską w sprawach T-56/06, T-56/06 RENV I i T-56/06 RENV II, oraz trzy dwudzieste kosztów poniesionych przez Komisję w sprawach C-89/08 P i C-272/12 P.**
- 3) **Komisja pokrywa jedną czwartą kosztów poniesionych przez siebie w sprawach T-56/06, T-56/06 RENV I i T-56/06 RENV II oraz jedną piątą kosztów poniesionych przez siebie w sprawach C-89/08 P i C-272/12 P.**

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Gervasoni

Madise

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 22 kwietnia 2016 r.

Podpisy